

Anàlisi de la crisi econòmica derivada de la pandèmia COVID-19 a Espanya i a altres 7 països europeus. Diferències i similituds en la situació prèvia i en la resposta a la crisi.

Gerard Manau Casas

(gmanauc@uoc.edu)

29 de Desembre de 2020

Treball Final de Grau

Àmbit d'especialització: Anàlisi Econòmica

Memòria final

Curs 2020-2021, 1r semestre

Índex

Resum	5
Abstract	6
Introducció	7-10
1. Situació macroeconòmica prèvia a la pandèmia, desembre-2019	11-15
1.1. Dades dels 8 països	11-12
1.2. Agrupació estadística dels països	13-15
2. Evolució econòmica durant 2020	16-21
3. Impacte sanitari COVID-19	22-24
4. Mesures econòmiques i socials enfront la crisi per la COVID-19	25-27
5. Anàlisi de les diferències i consideracions de l'estudi	28-29
6. Consideracions sobre l'estudi	30-32
7. Implicacions ètiques i socials	33
Conclusions	34
Valoració	35
Autoavaluació	35
Referències bibliogràfiques	36-38

RESUM

Aquest treball de final de grau pretén analitzar com ha afectat a l'economia la crisi provocada per la pandèmia del COVID-19. Quins indicadors econòmics s'han vist més afectats, en quina magnitud i quines han estat les respostes econòmiques i no econòmiques de 8 estats europeus. Tractarà de comparar Espanya respecte dels altres 7 països analitzats.

Es trien per analitzar Espanya, Alemanya, França, Itàlia, Països Baixos, Portugal i Polònia com a representatius de més del 86% del PIB de la zona Euro, i s'afegeix a Gran Bretanya com a gran potència europea i encara en el procés de sortida anomenat "Brexit".

En un primer punt es presentaran les dades macroeconòmiques dels 8 països a finals de l'exercici 2019. Es compararan i s'agruparan els països segons la similitud de les seves dades mitjançant un estudi estadístic de conglomerats (clúster). També s'analitzaran diverses dades sanitàries prèvies a la crisi que poden explicar les diferents necessitats o prioritats dels països alhora d'encarar la crisi.

Més tard s'analitzarà l'evolució de les dades macroeconòmiques al llarg del primer semestre de 2020 i les mesures aplicades per minimitzar la crisi econòmica. També es farà referència a les mesures socials aplicades i als casos de malalts i morts soferts per cada país.

Els resultats obtinguts mostren que Espanya partia amb desavantatge a l'inici de la crisi per la seva major dependència al turisme, el més elevat índex d'atur de tots els països analitzats i una menor inversió en sanitat. Alhora que és un dels països que està patint més les conseqüències de les aturades d'activitat i mobilitat.

Les conclusions més significatives són que Alemanya era el país més preparat per afrontar la crisi. Tenia un sistema sanitari més robust, una economia més sanejada i ha pres decisions més valentes o amb contundència per ajudar a la seva economia.

Per un altre costat, Espanya surt mal parada de la comparació amb el Regne Unit o Itàlia, que són els tres països que més han patit la crisi sanitària el primer semestre de 2020. Espanya és el país que menys ajudes directes ha ofert a les seves empreses, autònoms i famílies fent perillar molts més llocs de treball i la supervivència post pandèmia d'aquestes empreses. A més, és el país que més reducció de PIB ha patit i pitjors previsions té per als propers anys.

Paraules clau : crisi econòmica, pandèmia, COVID-19, mesures fiscals, mesures socials.

ABSTRACT

This final degree project aims to analyse how the crisis caused by the COVID-19 pandemic has affected the economies. Which macroeconomic indicators have been most affected, to what extent and what have been the economic and non-economic responses of eight European states. It will try to compare Spain with respect to the other seven countries analysed.

Spain, Germany, France, Italy, the Netherlands, Portugal and Poland have been chosen to analyse as representative of more than 86% of the GDP of the Eurozone, and Great Britain have been added as a major European power being still in the process called "Brexit".

Firstly, macroeconomic data at the end of 2019 of the eight countries will be presented. Countries will be compared and grouped according to the similarity of their data through a statistical study of clusters. Various pre-crisis health data will also be analysed, which may explain the different needs or priorities of countries how they approach the crisis.

Secondly, the evolution of macroeconomic data over the first half of 2020 and the measures applied to minimize the economic crisis will be analysed. This study will also refer to the social measures applied and the cases of sick and death suffered by each country.

Finally, the results obtained show that Spain was at a disadvantage at the beginning of the crisis due to its greater dependence on tourism, the highest unemployment rate of all the countries analysed and lower investment in health had last years. Besides, it is one of the countries that have been suffered the most from the consequences of activity stops and mobility, in terms of GDP.

The most significant conclusions are the following:

1) Germany was the best-prepared country to face this crisis. It had a more robust health care system, a healthier economy and it has made bolder or stronger decisions to help his economy.

2) Spain was in a bad position compared to the United Kingdom or Italy, which are the three countries that have suffered the most from the health crisis in the first half of 2019. Spain is the country that has offered less direct money transfers to its companies, self-employed and families endangering many more jobs and the subsistence of these post-pandemic companies. In addition, Spain is the country that has suffered the most GDP reduction and has the worst forecasts for the coming years.

INTRODUCCIÓ

Any 2020, tot gira entorn de la pandèmia mundial. L'anomenada Covid-19, està afectant a tots els països del món. Però, el que va començar com una crisi sanitària mundial, pel nombre de morts i de persones infectades, ha esdevingut una crisi econòmica global de grans dimensions. Reduccions del PIB de 2 dígits arreu, degudes a la contracció d'oferta i de demanda simultànies, fan especial aquesta crisi econòmica.

Però, és una crisi econòmica mai vista o hi ha hagut alguna d'anterior semblant? Segons defensa l'economista Santiago Niño Becerra (FAQS 2020) [1] hi ha un únic precedent on hi va haver un tancament absolut de l'activitat econòmica. Això va ser al 1.785 quan van haver-hi unes collites agràries molt dolentes que van provocar l'aturada de la ramaderia. Per contra, l'economista Xavier Sala i Martín (Ara.com 2020) [2] defensa que és única en la història i que el grau de crisi econòmica dependrà de quan s'obtingui la solució sanitària, és a dir, quan es trobi la vacuna o el medicament per baixar dràsticament la mortalitat.

Per tant, és una oportunitat per estudiar-la, aprendre'n i treure'n conclusions. Les diferents polítiques econòmiques dels països, la rapidesa en implementar-les o la profunditat de les mateixes poden marcar grans diferències en la fase de recuperació. Totes elles, però, poden dependre de la situació econòmica prèvia a la crisi.

Justificació

L'única assignatura optativa que he cursat al Grau ha estat Macroeconomia, cursant-la el passat semestre, en ple confinament dur i les posteriors setmanes de "*nueva normalidad*" com va dir el president del govern espanyol. L'entorn de crisi que hi havia va servir-me per fixar-me en les diferents dades macroeconòmiques que s'anaven succeint i en les polítiques fiscals i econòmiques que els nostres governs anaven proposant. D'aquí va sorgir la idea d'analitzar-ho amb més profunditat mitjançant aquest treball final de grau (d'ara en endavant TFG).

Així, des de l'inici de la pandèmia a principis d'any s'han succeït innumbrables estudis epidemiològics per analitzar l'evolució de la pandèmia i les millors mesures per reduir-ne els seus efectes al sistema sanitari, així com reduir el nombre de morts. Universitats, hospitals, institucions privades i els estats o la pròpia OMS els han liderat.

Per un altre costat, hi ha en marxa una cursa mundial per trobar una vacuna segura i efectiva el més aviat possible. Les de major ressò internacional i que estaven ja en fase 3 a octubre de 2020 són les següents [3]: l'anomenada d'Oxford (europea), de la farmacèutica Moderna (EEUU), BioNTech i Pfizer (Alemanya/EEUU), CanSino Biologics (Xina), Sinovac (Xina), Sputnik V (Rússia). Finalment, a finals d'anys ja s'ha començat a vacunar a la població de

diferents països amb la vacuna de Pfizer i pocs dies o setmanes després la de Moderna. Mentre que a Rússia es va començar abans, però es desconeixen l'evolució i eficàcia reals.

Però, aquest TFG intenta focalitzar-se en els efectes econòmics de la pandèmia i les reaccions de diferents governs europeus. En aquest sentit es pot citar també diferents organismes que han estat estudiant les conseqüències econòmiques o que han fet suggeriments als governs. Per exemple el FMI [4], la OCDE [5] o la ONU [6]. Doncs, avui en dia, tots els organismes supranacionals tenen un apartat específic al seu web sobre la pandèmia, on ofereixen recomanacions o dades estadístiques de diferents tipus, demostrant la importància econòmica que ha adquirit la pandèmia.

Els confinaments i altres mesures implementades pels governs han provocat reduccions de l'activitat a totes les economies del món. La por i la incertesa també afecten al consum que es redueix, les taxes de desocupació creixen i els dèficits públics es disparen. Cal preguntar-se: fins a quin punt ha afectat als diferents països? com han estat les reaccions en matèria de polítiques econòmiques? Hi ha hagut diferència entre països? Ha estat Espanya a l'alçada dels seus socis europeus en la forma i/o en el fons? L'estat de l'economia abans de la pandèmia ha pogut afectar a les decisions preses?

En resum, aquest TFG pretén analitzar les situacions econòmiques de diversos països europeus abans de la crisi, l'evolució de la mateixa durant el 2020, quines mesures fiscals i econòmiques s'han dut a terme i si s'aprecien diferències en els resultats obtinguts. Especialment es vol analitzar el cas Espanyol en relació a la resta de països europeus.

Objectiu i abast

L'objectiu del treball és analitzar l'efecte econòmic de la pandèmia iniciada a nivell global a principis de 2020. Fixant-se en l'evolució de les dades macroeconòmiques i les mesures preses per diferents països europeus. La selecció dels països europeus a estudiar serà la dels països més representatius de la Unió Europea, és a dir: **Espanya, Itàlia, Alemanya, França, Portugal, Regne Unit, Països Baixos i Polònia**. Tots ells representen un 87,67% del PIB de la zona EURO [7] i s'hi afegeix el **Regne Unit**, que utilitza la seva pròpia moneda, perquè és rellevant pel seu PIB i el nombre d'habitants a Europa. Es descarten, per contra, els països nòrdics, tot i ser països europeus rics, per la menor aportació al PIB i per la seva escassa població. En canvi, se selecciona Portugal per la seva proximitat física i econòmica a Espanya.

El primer aspecte a analitzar serà “la situació prèvia a la crisi”, i per això es treballarà amb les dades macroeconòmiques més significatives dels diferents països a finals de 2019: PIB, dèficit públic, taxa d'atur, deute extern, inflació, pes dels diferents sectors al PIB i d'altres. El recull estadístic es basarà, sense que sigui excloent, amb les dades que s'obtinguin de l'Eurostat, la Unió Europea, l'OCDE i l'ONU.

S'agruparà els països segons la major semblança de les seves característiques analitzades mitjançant un anàlisi de conglomerats (clúster) per tal de facilitar les comparacions i les posteriors conclusions.

El segon aspecte serà l'anàlisi de “l'evolució durant 2020” de les mateixes dades indicades al primer aspecte. Se n'afegiran d'altres que resulten d'especial interès per a conèixer els efectes a curt termini de la crisi, així com la mortalitat i els pacients crítics atesos.

I per acabar, s'analitzaran “les mesures econòmiques preses pels diferents països”, per intentar treure conclusions de la seva efectivitat a curt termini. Les mesures poden ser de diferent tipus i de diferent profunditat. Les més destacades són préstecs o ajudes directes sense retorn a empreses o famílies, reduccions o ajornaments fiscals, tancament de l'activitat de diferents sectors i ajudes per a mantenir llocs de treball.

En definitiva, estudiar els efectes econòmics i les mesures preses pels diferents països serà l'objectiu principal. Es farà especial èmfasi en el cas espanyol per descobrir si hi ha hagut pitjor gestió amb els recursos o el principal problema ha estat partir d'una situació econòmica més complexa per prendre millors o més àmplies mesures que la resta de països.

REVISIÓ DE L'ESTAT DE L'ART SOBRE L'OBJECTE D'ESTUDI

Recentment el Fons Monetari Internacional ha publicat l'actualització de les projeccions econòmiques de diferents països per a 2020 i 2021 **[9]**. Cal destacar les dades per a Espanya que és el país amb una pitjor projecció del PIB per a 2020 amb una reducció del 12,8%. Aquestes males dades donen valor a la possibilitat plantejada que Espanya partís amb desavantatge per la situació prèvia de la seva economia a la pandèmia. Alhora que es pot qüestionar que les mesures preses pel govern espanyol per encarar la crisi sanitari-econòmica fossin suficients, doncs el FMI estima que serà l'economia més afectada al 2020. S'ha de dir, però, que la projecció actual per a 2021 és la millor amb un 7,2% d'increment del PIB, només per sota de la Xina i la Índia, cosa que fa pensar que el FMI estima que on més afecti al 2020 més recorregut per a la recuperació hi ha, és a dir, que preveu una recuperació quasi en forma de V.

Per un altre costat, l'estudi de tot el que envolta la pandèmia i les seves conseqüències segueix ben vigent. Es pot citar per exemple l'estudi publicat pel CIDOB (Centre d'Estudis i Documentació Internacionals a Barcelona) on s'indiquen les diferents mesures de contenció i de desescalada adoptades pels diferents països europeus fins a juliol de 2020 [10]. Un altre estudi similar al d'aquest TFG és el fet per Acció (Generalitat de Catalunya) i publica el 9 de juny de 2020 on s'estudia l'impacte econòmic de la COVID-19 a Catalunya [11].

S'ha d'afegir que actualment, a la tardor i hivern de 2020, el segon brot de la pandèmia està afectant a cada cop més països europeus. Es tornen a omplir les unitats de cures intensives dels hospitals i a aplicar-se de nou mesures de distanciament social, amb les seves conseqüències a l'economia dels països o regions on s'estan aplicant. Fet que provoca posposar la recuperació econòmica o, dit d'una altra manera, que es torna a afectar l'economia ja prou malmesa des de primers d'any.

PREGUNTES DE RECERCA I/O HIPÒTESIS

Les qüestions que es planteja el TFG sobre l'objecte d'estudi són les següents:

Quina era la situació macroeconòmica prèvia a la pandèmia dels països analitzats?

Quins efectes macroeconòmics han patits els diferents països analitzats degut a la pandèmia?

Quines mesures econòmiques s'han aplicat?

Quines mesures no econòmiques s'han aplicat per combatre sanitàriament la pandèmia que poden explicar efectes a la seva economia?

Hi ha diferències en les mesures aplicades entre els països segons la situació prèvia?

Es pot dir que Espanya ha estat a l'alçada, de les mesures econòmiques preses, dels seus socis europeus?

La hipòtesi prèvia a l'anàlisi és que la situació econòmica prèvia a la pandèmia de l'estat espanyol ha dificultat les mesures a aplicar, però s'analitzarà si per exemple Itàlia o Gran Bretanya amb economies semblants a l'espanyola ho han fet millor o pateixen la crisi econòmica d'alguna manera en menor intensitat.

1- Situació macroeconòmica prèvia a la pandèmia, desembre-2019

1.1- Dades dels 8 països a estudi

Hi ha moltíssimes dades macroeconòmiques que es poden trobar i utilitzar, però de les més habituals i que s'han utilitzat per a aquest estudi són les següents:

- 1) **Evolució PIB.** Taxa d'increment o reducció del producte interior brut de l'any 2019 respecte del nivell a 2018.
- 2) **Dèficit públic.** Diferència entre ingressos i despeses públiques durant l'any 2019.
- 3) **Deute brut.** Deute de l'administració pública acumulat en percentatge sobre el PIB.
- 4) **Inflació.** Taxa d'increment dels preus durant el 2019.
- 5) **Taxa de desocupació.** Percentatge de població en edat laboral inscrit als registres de desocupats.
- 6) **Reserves d'or.** Reserves d'aquest metall preciós que en un moment determinat es poden fer servir per a despeses extraordinàries o com a fiança per a obtenir crèdits.

País	Increment PIB (%)	Dèficit públic (%)	Deute públic (%PIB)	* Reserves d'or (%PIB)	Inflació (%)	Taxa de desocupació (%)
Alemanya	0.6	1.40	59.80	66.70	1.40	3.30
Espanya	2.0	-2.86	95.50	63.85	0.80	13.70
França	1.5	-3.00	98.10	73.83	1.30	8.20
Itàlia	0.3	-1.60	134.80	96.84	0.60	9.50
Països Baixos	1.7	1.70	48.60	54.32	2.70	3.20
Polònia	4.5	-0.70	46.00	245.22	2.10	2.90
Portugal	2.2	0.20	117.70	140.81	0.30	6.70
Gran Bretanya	1.3	-2.10	85.40	68.43	1.80	3.70

Font: <https://ec.europa.eu/eurostat>

* Font: <https://www.indexmundi.com/g/r.aspx?t=0&v=144&l=es>

L'evolució del PIB a tots els països va ser positiva al 2019, però destaca per un major increment Polònia amb un 4,5%. Segueixen Portugal i Espanya, mentre que la part baixa hi són Itàlia i Alemanya.

El dèficit públic generat durant l'exercici 2019 és major a França, Espanya i Gran Bretanya, mentre que van aconseguir gastar menys del que es va ingressar Països Baixos, Alemanya i Portugal.

El deute públic a 2019 estava especialment disparat a Itàlia amb un 134,80% sobre el seu PIB i a Portugal amb un 117,7%. També eren forà elevats els de França, Espanya i Gran Bretanya. Per contra es podria qualificar de sostenible el de Polònia, Països Baixos i Alemanya per sota del 60%.

Les reserves d'or semblen força elevades a Polònia i Portugal i en segon terme Itàlia. La resta de països es mouen entre el 50% i el 70%.

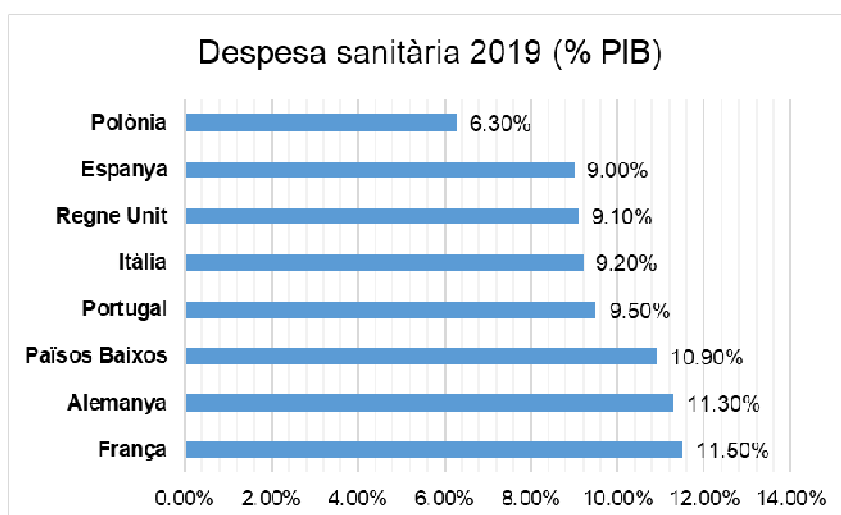
La inflació al 2019 va ser més elevada als Països Baixos i Polònia, mentre que a Espanya, Portugal i Itàlia van tenir la més reduïda, però cap país va estar en deflació.

I per últim, la taxa de desocupació a desembre de 2019 era molt preocupant a Espanya amb un 13,70%. En segon terme era força elevada a Itàlia i França i els països amb millors dades són Polònia, Països Baixos, Alemanya i Gran Bretanya al voltant del 3%.

En aquest apartat s'afegeixen dues dades que després adquiriran la seva importància; el pes del turisme en el PIB dels països i la despesa sanitària. Ja es veurà la implicació d'aquestes dades en l'evolució de l'economia durant el 2020, però es pot avançar que una major dependència al turisme implicarà una major afectació en la crisi considerant que el turisme i la mobilitat de persones són de les meves afectades per les restriccions aplicades per tots els governs. Alhora que una major o menor despesa en sanitat podria implicar estar més o menys preparats per a la qüestió sanitària.

País	Turisme (% PIB) 2018	% treballadors 20018
Alemanya	3.90%	4.80%
Espanya	11.80%	13.50%
França	7.40%	7.50%
Itàlia	5.90%	8.30%
Països Baixos	4.40%	6.30%
Polònia	1.60%	1.00%
Portugal	8.00%	9.80%
Regne Unit	3.20%	4.70%

Font: <http://www.oecd.org/cfe/tourism/oecd-tourism-trends-and-policies-20767773.htm>

Font: <https://www.who.int/countries/gbr/es/>

1.2- Agrupació estadística dels països

Amb les dades anteriors i incorporant les corresponents a 18 països més d'Europa es realitza un estudi estadístic per agrupar els països segons les seves dades. La taula completa és la següent:

País	Increment PIB (%)	Dèficit públic (%PIB)	Deute públic (% PIB)	* Reserves d'or (%PIB)	Inflació (%)	Taxa de desocupació (%)
Alemanya	0.60	1.40	59.80	66.70	1.40	3.30
Àustria	1.60	0.70	70.40	47.25	1.50	4.20
Bèlgica	1.40	-1.90	98.60	48.29	1.20	5.20
Bulgaria	3.70	2.10	20.40	404.74	2.50	4.20
Croàcia	2.90	0.40	73.20	303.05	0.80	6.40
Dinamarca	2.40	3.70	33.20	211.36	0.70	4.90
Esòtnia	4.30	-0.30	8.40	10.75	2.30	4.40
Espanya	2.00	-2.86	95.50	63.85	0.80	13.70
Finlàndia	1.00	-1.10	59.40	38.23	1.10	6.80
França	1.50	-3.00	98.10	73.83	1.30	8.20
Gran Bretanya	1.30	-2.10	85.40	68.43	1.80	3.70
Grècia	1.90	1.50	176.60	37.17	0.50	16.40
Irlanda	5.50	0.40	58.80	11.10	0.90	4.70
Islàndia	1.90	-1.00	37.62	265.49	2.00	3.50
Itàlia	0.30	-1.60	134.80	96.84	0.60	9.50
Letònia	2.20	-0.20	36.90	132.23	2.70	6.50
Lituània	3.90	0.30	36.30	80.24	2.20	6.40
Luxemburg	2.30	2.20	22.10	12.07	1.60	5.60
Malta	4.70	0.50	43.10	54.79	1.50	3.60
Noruega	1.20	6.40	39.97	159.79	2.30	3.90
Països Baixos	1.70	1.70	48.60	54.32	2.70	3.20
Polònia	4.50	-0.70	46.00	245.22	2.10	2.90
Portugal	2.20	0.20	117.70	140.81	0.30	6.70
Romania	4.20	-4.30	35.20	173.74	3.90	4.00
Suècia	1.20	0.50	35.10	114.61	1.70	6.70
Txèquia	2.60	0.30	30.80	587.00	2.60	2.00

Font: <https://ec.europa.eu/eurostat>

* Font: <https://www.indexmundi.com/g/r.aspx?t=0&v=144&l=es>

L'estudi estadístic vol comprovar quins països tenen unes característiques semblants en relació a les variables indicades per tal de formar grups. S'utilitza l'anàlisi de conglomerats (clúster) emprant el "mètode de Ward" i a "distància euclidiana al quadrat". **[ANNEX 1]**

Per tal d'agrupar als 8 països que s'estudien (Alemanya, Espanya, França, Itàlia, Polònia, Portugal i el Regne Unit) al lloc que els correspon en el marc europeu, l'estudi estadístic es realitza amb un total de 26 països. Per falta d'algunes dades d'alguns països menors ha estat impossible incloure tots els països europeus, però l'estudi inclou la gran majoria i aconsegueix fer els grups adequadament.

Un cop aplicat l'estudi estadístic la taula de dades, on ja apareixen els països al grup al que pertanyen, és la següent:

Grup	País	Increment PIB (%)	Dèficit públic (%)	Deute públic (%PIB)	Reserves d'or (%PIB)	Inflació (%)	Taxa de desocupació (%)
1	Austria	1.60	0.70	70.40	47.25	1.50	4.20
1	Dinamarca	2.40	3.70	33.20	211.36	0.70	4.90
1	Estònia	4.30	-0.30	8.40	10.75	2.30	4.40
1	Finlàndia	1.00	-1.10	59.40	38.23	1.10	6.80
1	Alemanya	0.60	1.40	59.80	66.70	1.40	3.30
1	Irlanda	5.50	0.40	58.80	11.10	0.90	4.70
1	Letònia	2.20	-0.20	36.90	132.23	2.70	6.50
1	Lituània	3.90	0.30	36.30	80.24	2.20	6.40
1	Luxemburg	2.30	2.20	22.10	12.07	1.60	5.60
1	Malta	4.70	0.50	43.10	54.79	1.50	3.60
1	Països Baixos	1.70	1.70	48.60	54.32	2.70	3.20
1	Noruega	1.20	6.40	39.97	159.79	2.30	3.90
1	Suècia	1.20	0.50	35.10	114.61	1.70	6.70
2	Belgica	1.40	-1.90	98.60	48.29	1.20	5.20
2	Croàcia	2.90	0.40	73.20	303.05	0.80	6.40
2	França	1.50	-3.00	98.10	73.83	1.30	8.20
2	Grècia	1.90	1.50	176.60	37.17	0.50	16.40
2	Itàlia	0.30	-1.60	134.80	96.84	0.60	9.50
2	Portugal	2.20	0.20	117.70	140.81	0.30	6.70
2	Espanya	2.00	-2.86	95.50	63.85	0.80	13.70
2	Gran Bretanya	1.30	-2.10	85.40	68.43	1.80	3.70
3	Bulgària	3.70	2.10	20.40	404.74	2.50	4.20
3	Txèquia	2.60	0.30	30.80	587.00	2.60	2.00
3	Islandia	1.90	-1.00	37.62	265.49	2.00	3.50
3	Polònia	4.50	-0.70	46.00	245.22	2.10	2.90
3	Romania	4.20	-4.30	35.20	173.74	3.90	4.00

Així doncs l'estudi estadístic indica que hi ha 3 grans grups;

1) El primer i més nombrós inclou Alemanya i els Països Baixos. Les característiques d'aquest grup que el diferencien de la resta són un millor resultat al 2019 del dèficit públic i amb la resta de dades a un nivell mitjà entre els altres dos grups.

2) El segon inclou França, Itàlia, Espanya, Portugal i Gran Bretanya. Les característiques d'aquest grup que el diferencien de la resta són un elevat deute i nivell de desocupació amb una baixa inflació i baix increment del PIB.

3) El tercer només inclou Polònia. Les característiques d'aquest grup que el diferencien de la resta són el alt nivell de reserves d'or, un baix deute, una elevada inflació i els nivells d'atur més baixos.

Per tant, Alemanya i els Països Baixos estan al grup amb les millors dades macroeconòmiques per encarar la crisi. Polònia està molt pròxima a aquests dos països, mentre que la resta dels 5 països a analitzar (França, Espanya, Itàlia, Portugal i Gran Bretanya) tenen unes dades macroeconòmiques de 2019 més complicades per encarar la crisi. Cada país amb el seus punts fort i els seus punt febles diferents. Per exemple Gran Bretanya té un índex d'atur molt bo, però el dèficit generat al 2019 i el deute públic els perjudica. En canvi Espanya té unes dades d'atur i de dèficit públic generat al 2019 molt dolentes, però el creixement del PIB al 2019 va ser bo i el deute públic sense ser bo està al rang inferior del seu grup.

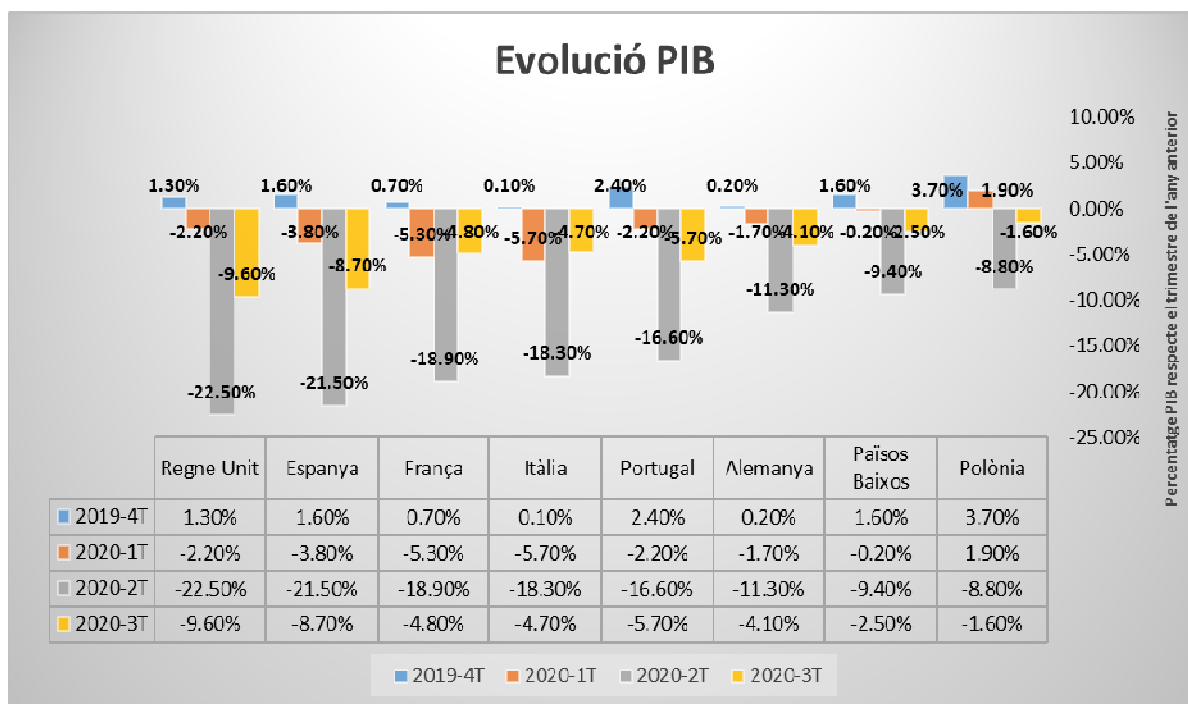
Es tindrà en compte el pes del sector turístic a les economies de cada país per fer l'anàlisi de la situació prèvia, ja que un dels sectors més castigats per la pandèmia ha estat aquest. S'ha reduït dràsticament la mobilitat per turisme provocant un empitjorament més acusat a les economies que depenen més de l'entrada de turistes, com per exemple Espanya.

Un cop fet aquest estudi es passarà a analitzar dades de tot tipus del 2020. On amb les dades de l'evolució econòmica i amb les mesures no econòmiques aplicades als 8 països s'espera detectar possibles diferències entre països.

2- Evolució econòmica durant el 2020

En aquest apartat es tractarà de mostrar l'evolució de les dades macroeconòmiques i d'activitat econòmica més destacades durant el primer semestre de 2020. S'analitzaran les diferències entre països i s'extrauran conclusions.

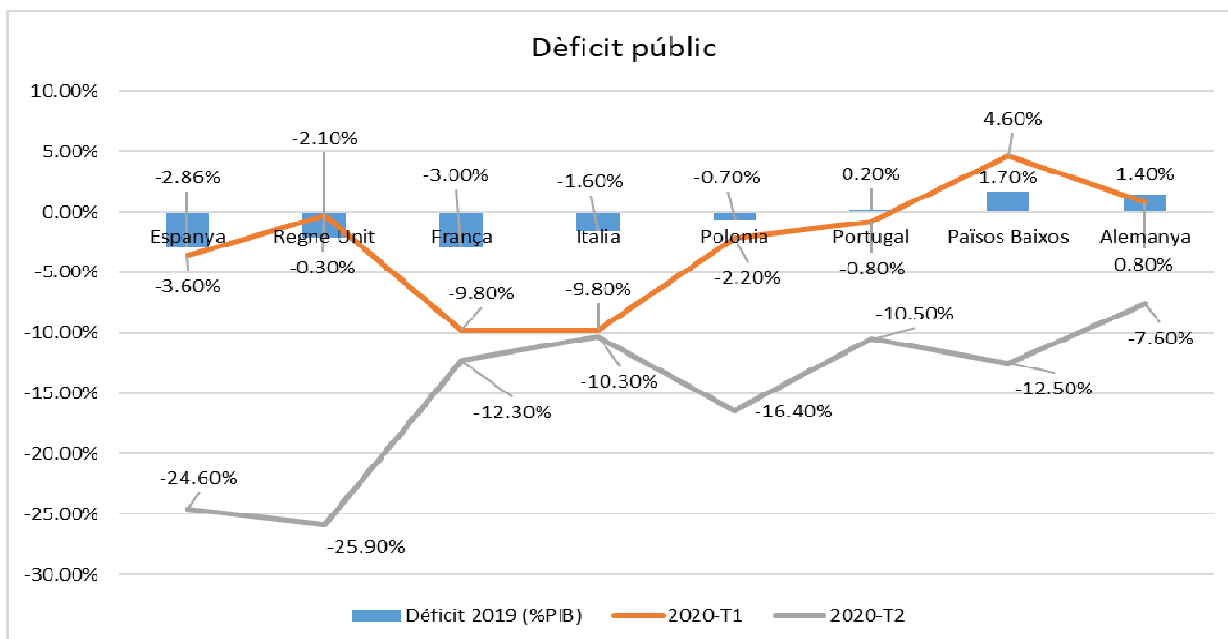
PIB

Font: <https://ec.europa.eu/eurostat>

La gran part dels països estudiats va patir una molt forta reducció del producte interior brut al segon trimestre del 2020 degut als confinaments domèstics, i el tancament de les fronteres i d'activitats no imprescindibles que van aplicar. Cal destacar la reducció del Regne Unit i Espanya com les més importants. Per contra la reducció del PIB als països centrals d'Europa (Alemanya, Països Baixos i Polònia) és molt més baixa que a la resta.

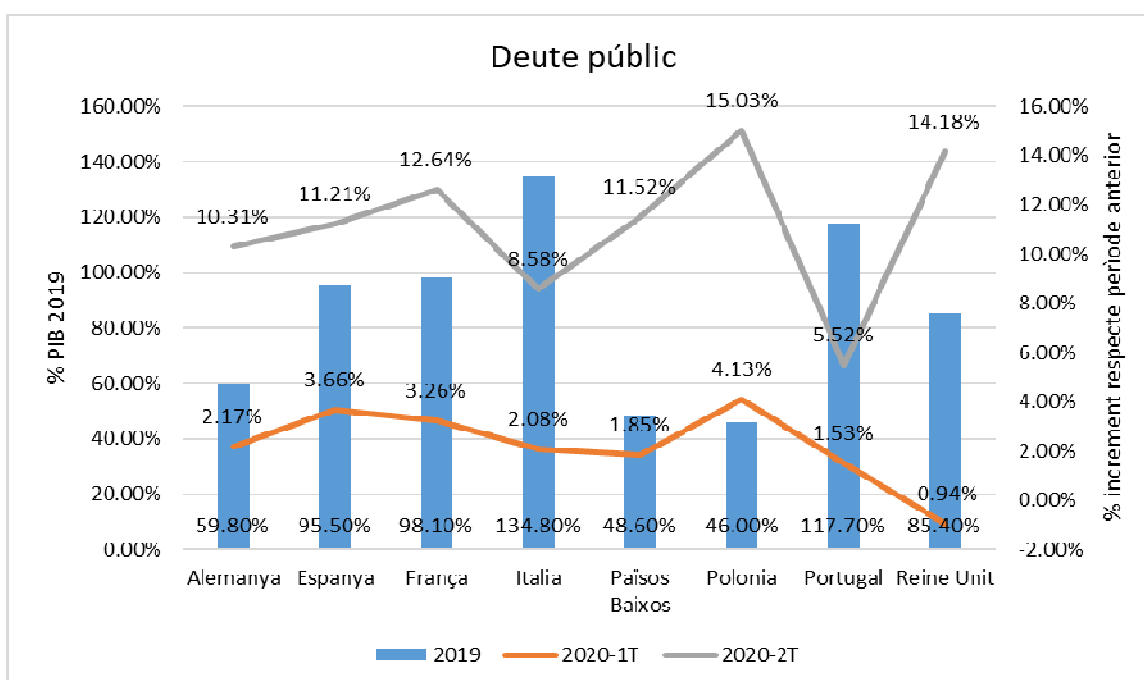
Dèficit públic

Font: <https://ec.europa.eu/eurostat>

En l'anterior gràfic sobre l'evolució del dèficit públic destaca sobretot l'enorme creixement d'Espanya i el Regne Unit pròxims a un 25% de dèficit públic al segon trimestre de 2020. Mentre que gran part dels països es mouen entre el 10% i el 15% de dèficit públic, amb la millor dada per Alemanya amb només un 7,6%.

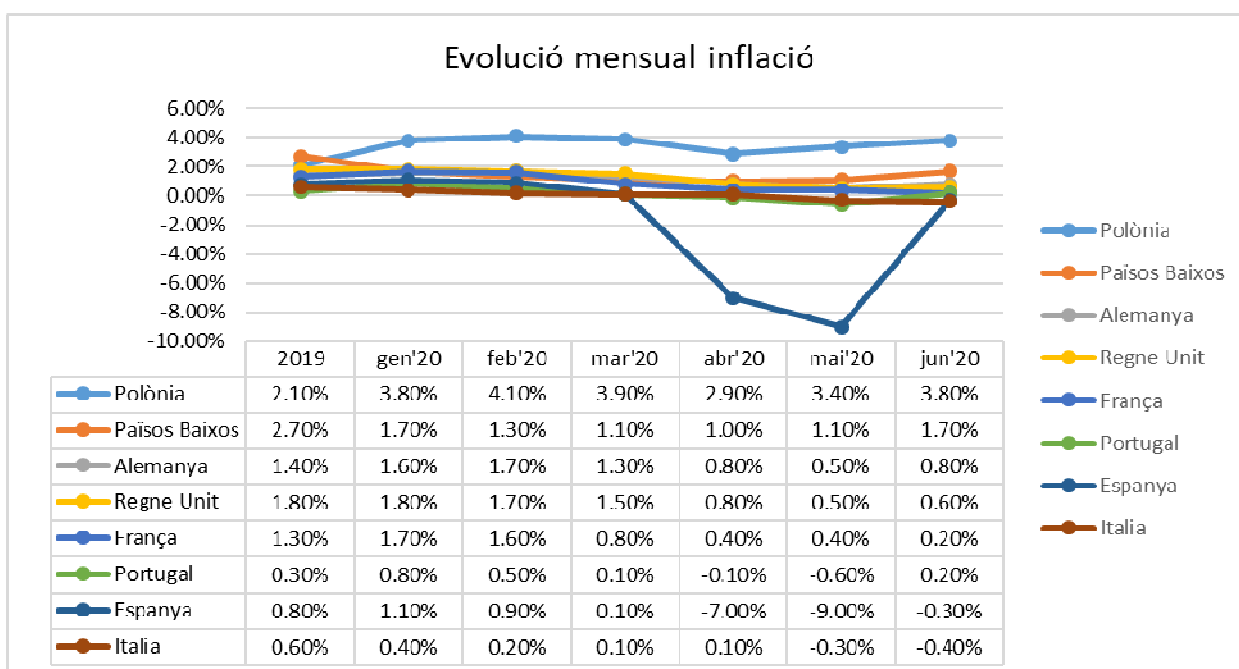
Deute públic

Font: <https://ec.europa.eu/eurostat>

L'evolució del deute públic durant 2020 és de creixement a tots els països. Itàlia i Portugal venen de posicions més elevades de deute del 2019, les segueixen França, Espanya i el Regne Unit a prop del 100%. Mentre que els altres tres països tenien dades molt més raonables, un 46% Polònia, un 48,6% els Països Baixos i un 59,8% Alemanya. Aquesta bona posició inicial els permet incrementar el deute públic per a fer front a les necessitats de liquiditat, per la pandèmia i els seus efectes a l'economia, sense que això els hi suposi un perill per la seva viabilitat a llarg termini. En canvi, Itàlia, Portugal, Espanya i el Regne Unit arribaran a xifres de més del 100% de deute públic i fins a prop del 200% en un termini de temps molt ràpid.

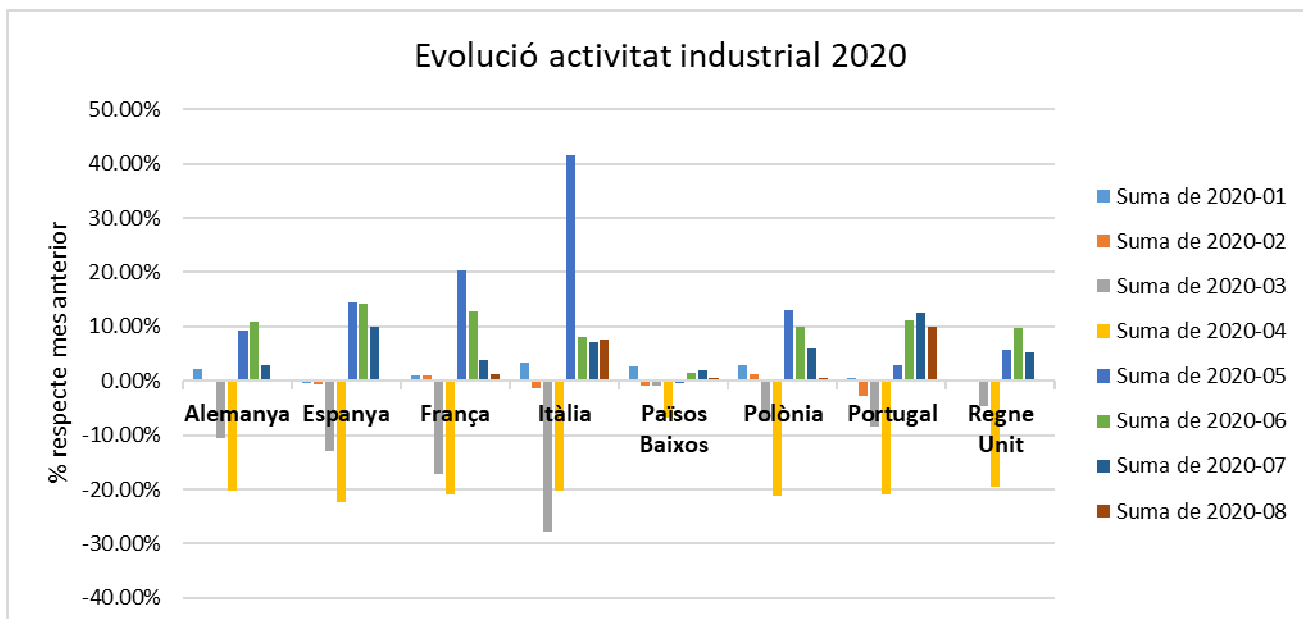
Inflació

Font: <https://ec.europa.eu/eurostat>

L'evolució de la inflació del primer semestre de 2020 dels països analitzats és molt semblant. Polònia ja partia d'unes xifres més elevades i les manté. La resta de països estaven entre el 0,60% d'Itàlia i el 2,7% dels Països Baixos i evolucionen amb reduccions, però menors. En canvi sí destaca el cas d'Espanya que tenia un 0,8% de inflació al 2019 i pateix una deflació considerable durant els mesos d'abril i maig. Aquesta deflació es pot explicar per l'aturada de l'activitat i el confinament domiciliari decretats en la primera onada de la pandèmia. L'aturada va fer reduir el consum intern i així forçà a la reducció de preus, però aquest fet el van patir en major o menor mesura tots els països. Per tant, les raons que ho expliquin estan fora de l'abast d'aquest TFG.

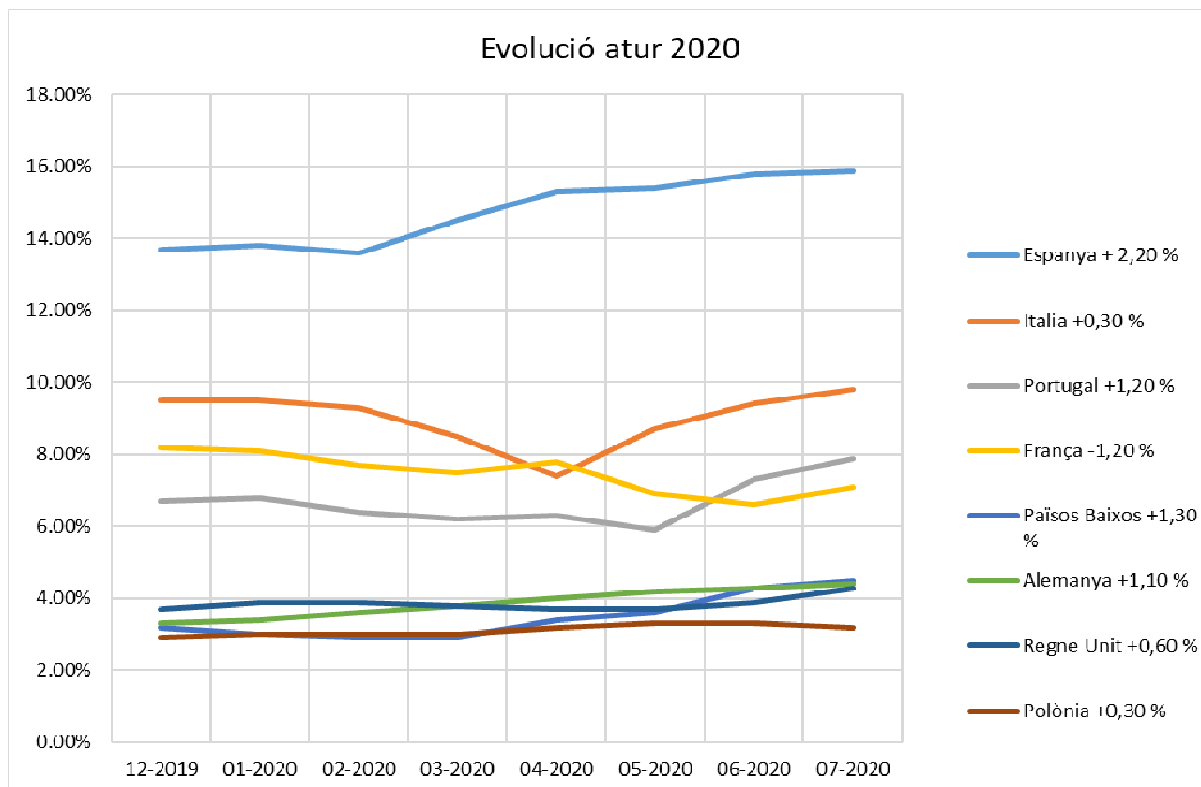
Activitat industrial

Font: <https://ec.europa.eu/eurostat>

De l'evolució mensual de l'activitat industrial de 2020 fins a agost destaca que tots els països van patir l'aturada de l'activitat més forta durant els mesos de març i abril, coincidint amb les declaracions d'estat d'alarma amb tancaments d'activitat econòmica i confinaments domiciliaris. Al maig van retronar a l'activitat i per això els creixements respecte el mes anterior són molt destacats. En el d'Itàlia redueix l'activitat al març més que la resta, ja que va ser la primera en rebre l'onada de casos de COVID'19 i en decretar mesures. Un altre aspecte a assenyalar és que els Països Baixos va patir molta menys reducció de l'activitat degut a que el tancament de les activitats no essencials va ser menys restrictiva que a la resta de països.

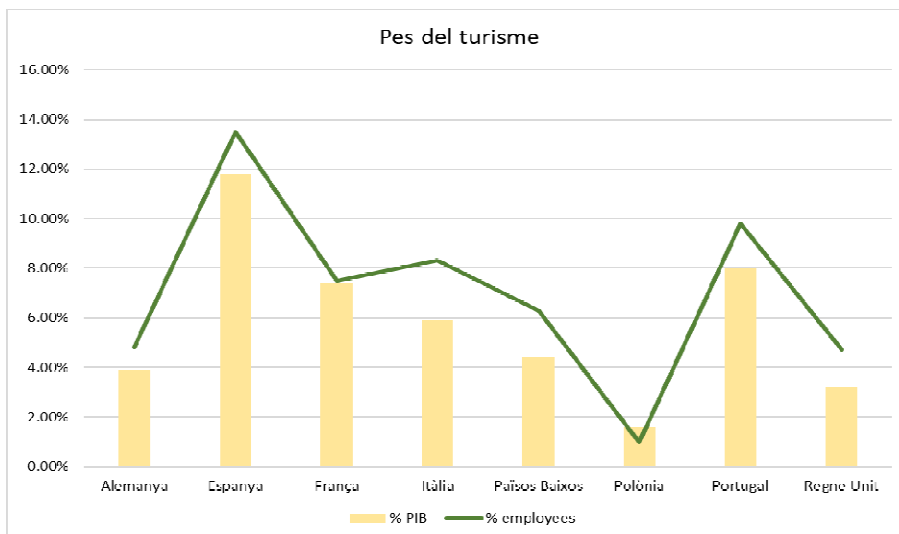
Atur

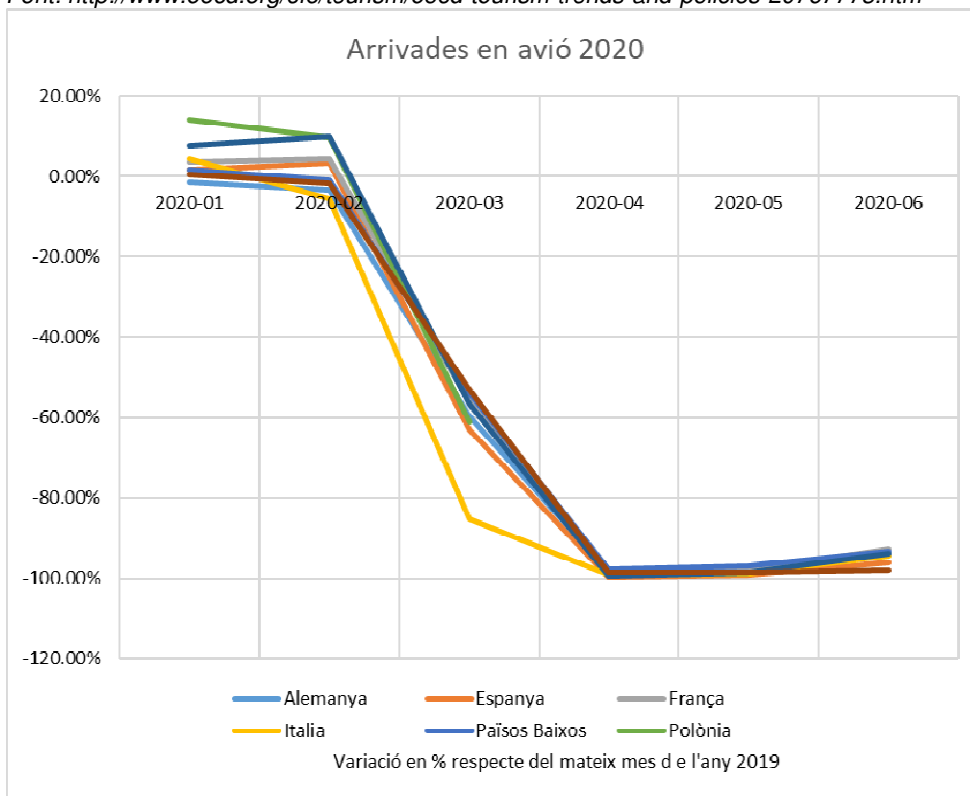
Font: <https://ec.europa.eu/eurostat>

L'atur durant el primer semestre de 2020 només ha pujat considerablement a Espanya (+ 2,2%) i ja era el país amb un nombre més elevat d'aturats al 2019 de manera destacada. La segueixen Països Baixos (+ 1,30%), Portugal (+ 1,2%) i Alemanya (+ 1,1%), però amb unes xifres d'aturats la meitat o menys que a Espanya. Com es veurà a la pàgina 25 Espanya és el país que menys percentatge de treballadors ha ajudat per mantenir els seus llocs de treball durant els primers quatre mesos de 2020, amb els anomenats ERTO. Per contra sobretot França i Itàlia han ajudat a un major percentatge dels seus treballadors.

Pes del turisme

Font: <http://www.oecd.org/cfe/tourism/oecd-tourism-trends-and-policies-20767773.htm>

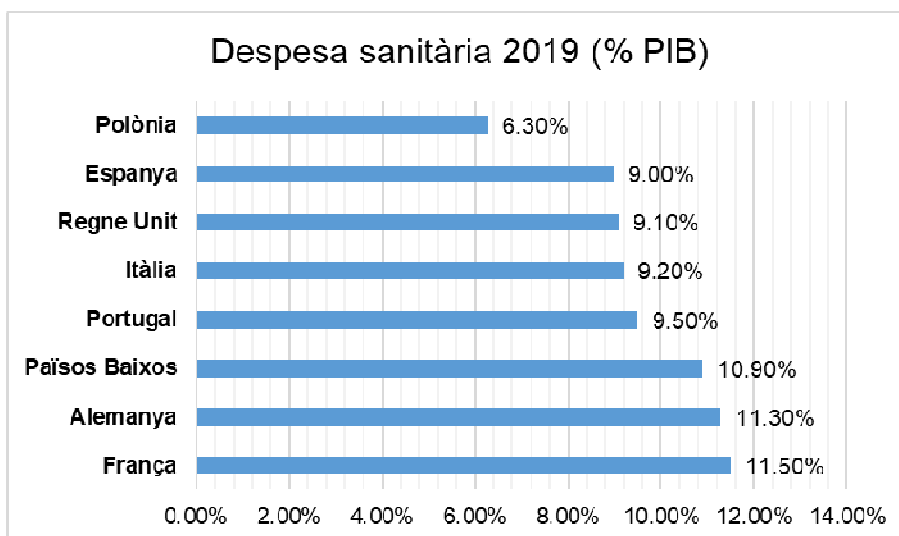
Font: <https://ec.europa.eu/eurostat>

Les restriccions de mobilitat externa i l'aturada de gran part de l'activitat va fer que tots els països veiessin reduïda l'entrada de turistes i viatgers per assumptes professionals de quasi del 100% respecte del 2019. Però aquesta reducció afectarà més als països que depenen més del turisme per generar producte interior brut. Aquest és el cas d'Espanya, on el turisme representa quasi un 12% del PIB i dona feina a quasi un 14% del total de treballadors. En segon terme estan Portugal i França entorn del 8% d'ambdues dades. I per la part baixa estan Polònia, Alemanya i Regne Unit que es veuen menys afectats per generar PIB i no destruir llocs de treball en cas de tancament de fronteres i de confinaments.

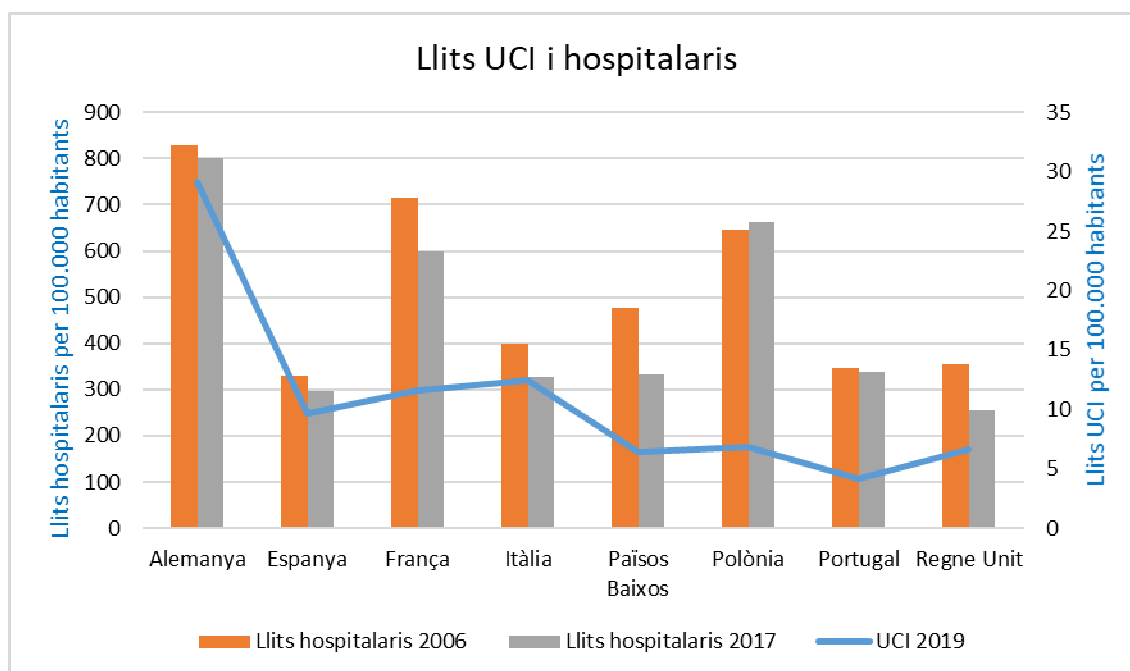
3- Impacte sanitari COVID-19

La despesa sanitària prèvia a la pandèmia juntament amb els llits hospitalaris i les Unitats de Cures Intensives (UCI) disponibles ajuden a entendre quins països estaven més ben preparats per a suportar les necessitats sanitàries que la pandèmia provoca i, per tant, requerien de menys inversions durant el 2020 per fer-hi front.

En els dos següents quadres destaca la gran inversió i nombre de llits i d'UCI d'Alemanya per damunt de la resta de països. Aquest fet ajuda a entendre que el seu sistema sanitari estava molt més ben preparat que la resta, cosa que li ha permès gastar en altres prioritats, com per exemple en ajudes directes als afectats per les aturades d'activitat (empreses, autònoms i famílies). Per contra Espanya només va invertir un percentatge del seu PIB a la sanitat lleugerament superior a Polònia al 2019, estant a un nivell similar a Regne Unit, Itàlia i Portugal. Però Espanya té un menor nombre de llits i UCI per milers d'habitants que aquests països. Així que, ha hagut de dedicar més recursos a crear nous llits i UCI de manera ràpida durant 2020.

Font: <https://www.who.int/countries/gbr/es/>

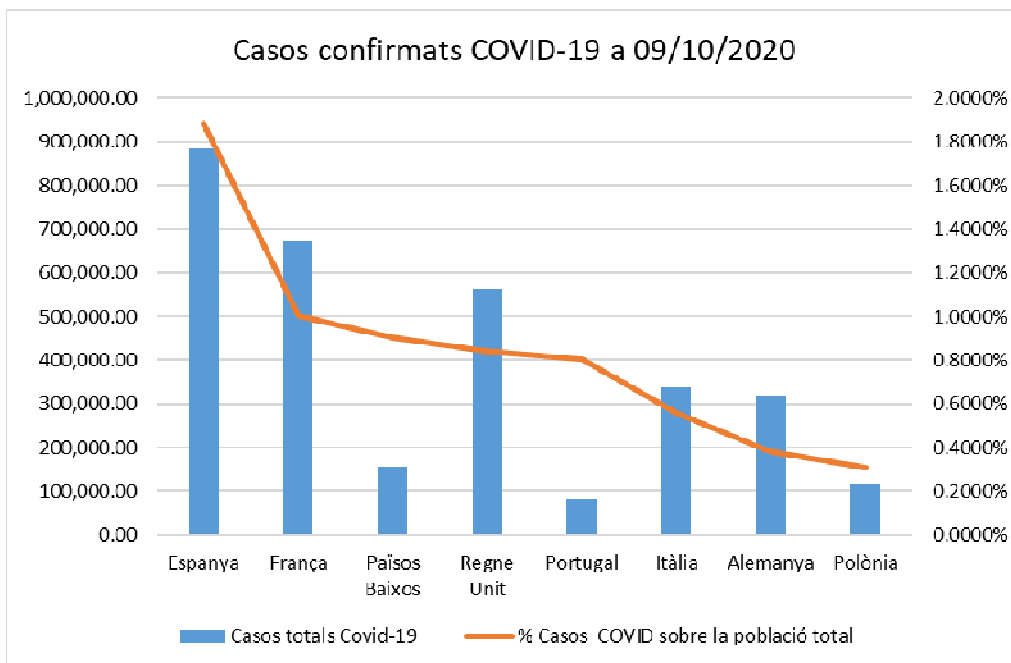
Fonts: <https://www.newtral.es/las-uci-de-europa-ante-los-casos-graves-con-coronavirus/20200312/>,
https://www.swissinfo.ch/spa/crisis-del-coronavirus_comparado-con-otros-pa%C3%ADses---cu%C3%A1ntas-camas-de-hospital-hay-en-suiza-/45673414.

Per poder calcular les dades per Gran Bretanya s'utilitzen les dades de les dues següents fonts:
<https://www.statista.com/statistics/473264/number-of-hospital-beds-in-the-united-kingdom-uk/>,
<https://www.statista.com/statistics/281296/uk-population/>,

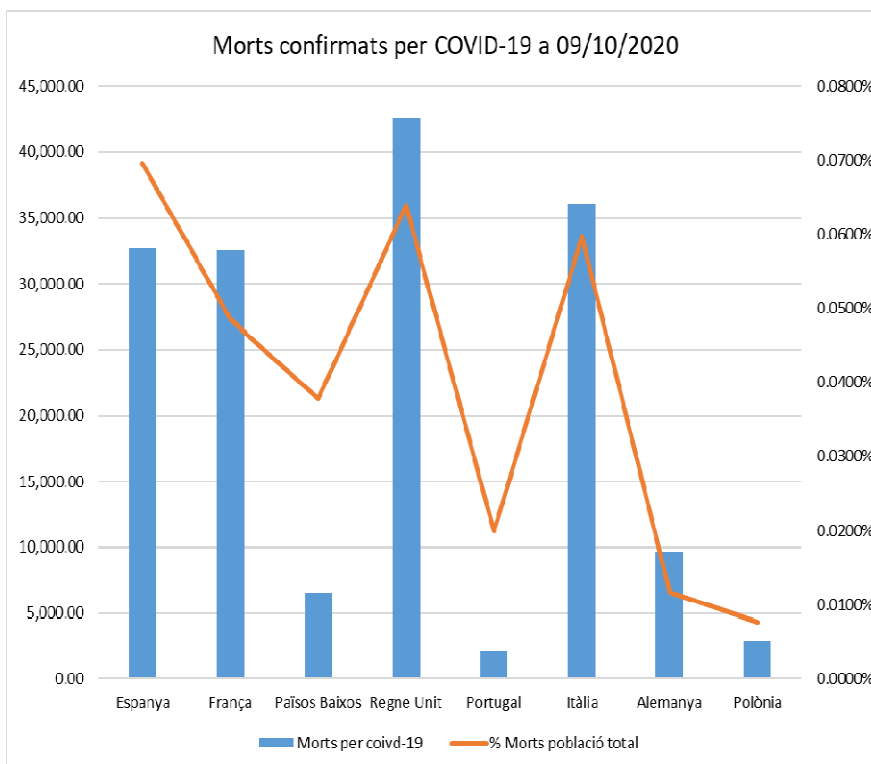
El nombre de casos confirmats i de morts per Coronavirus-19, que mostren els 2 següents quadres, indica fins a quin punt cada país ha patit la pandèmia en termes sanitaris. A més casos, són necessaris més llits hospitalaris i UCI i si no es tenien al 2019 s'han d'habilitar ràpidament dedicant-hi esforços econòmics que no podran anar a altres necessitats.

Així, les dades fins al 9 d'octubre de 2020 de casos i morts de COVID-19, que es presenta en els dos següents quadres, indica que el país que més casos i morts ha sofert en relació al seu nombre total de població ha estat Espanya. Això amb les dades oficials que cada país pot calcular de manera lleugerament diferent, ja que alguns només hi compten els morts amb PCR positiva i d'altres inclouen també els sospitosos. De totes maneres, es donen per bones les dades oficials.

Destaca també que Alemanya i Polònia són els dos països que amb diferència han petit menys la crisi sanitària fins a octubre 2020, tant en casos com en morts.

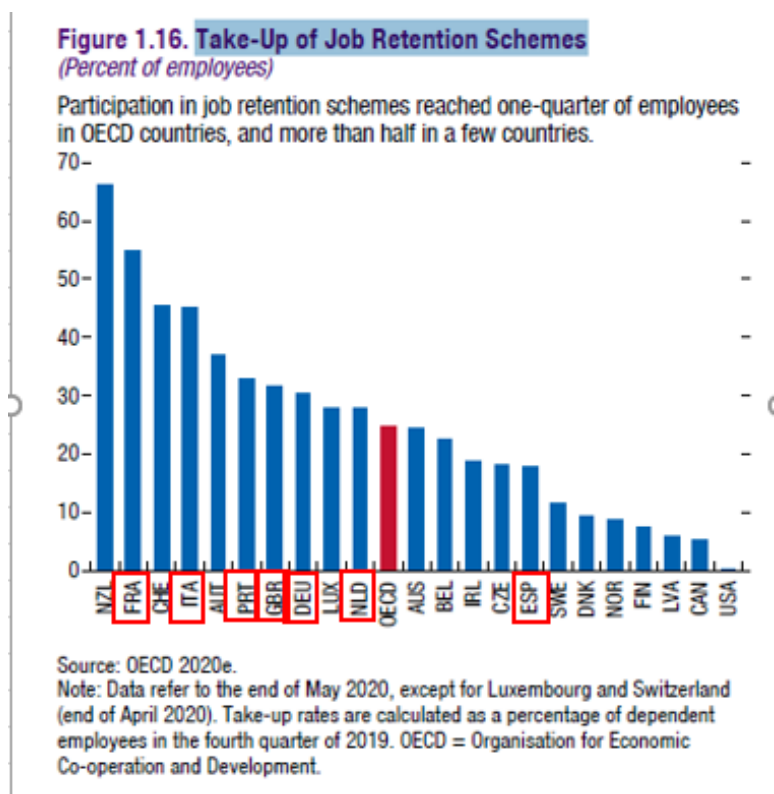
Font: <https://es.statista.com/estadisticas/1091192/paises-afectados-por-el-coronavirus-de-wuhan-segun-los-casos-confirmados/>

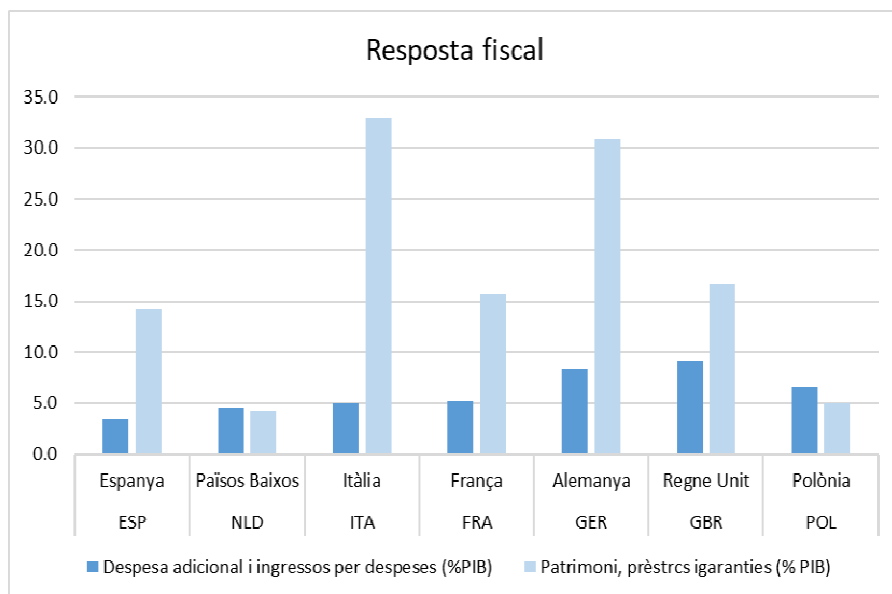
Font: <https://es.statista.com/estadisticas/1095779/numero-de-muertes-causadas-por-el-coronavirus-de-wuhan-por-pais/>

4- Mesures econòmiques i socials

Una de les mesures més importants per mantenir el nivell d'ingressos dels treballadors és la retenció dels llocs de treball. Amb els anomenats aquí ERTA (Expedients de Regulació Temporal d'Ocupació) s'intenta donar marge a les empreses per reduir l'activitat sense assumir els costos laborals inicials, assumint l'estat gran part del salari i costos socials dels treballadors que no poden treballar degut als tancaments decretats. D'aquesta manera un cop es reinicia l'activitat els treballadors tornen als seus llocs sense haver patit l'acomiadament. En aquest sentit les següents dades indiquen que fins a maig de 2020, i per aquest ordre, els països que més llocs de treball van retenir van ser França, Itàlia, Portugal, Gran Bretanya, Alemanya i Països Baixos. L'últim lloc és per a Espanya amb només un 20% de llocs retinguts sobre el total.

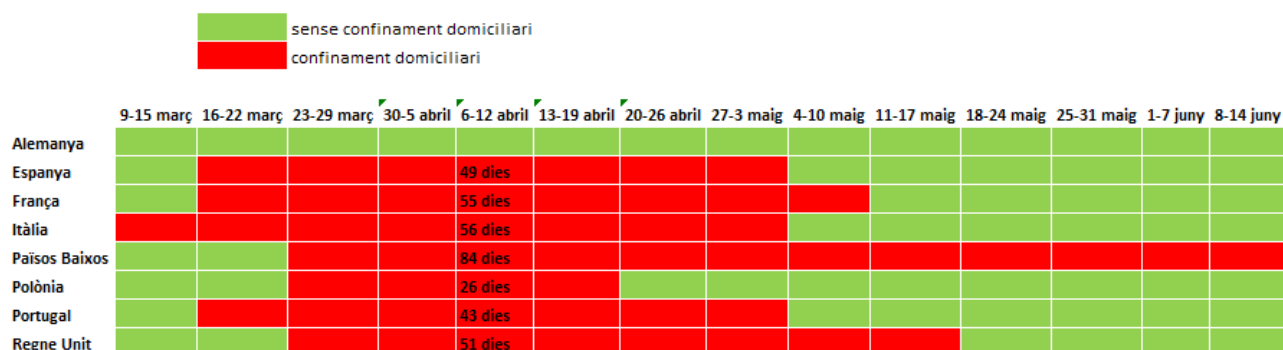

La resposta fiscal adicional aplicada durant el 2020 ha estat semblant en tots els països en les formes (ajuda a mantenir llocs de treball, préstecs, garanties i ajudes directes), però la quantitat utilitzada ha estat diferent. Per exemple, es veu clarament en el següent quadre que Itàlia i Alemanya han donat més préstecs i garanties en relació al seu PIB que la resta de països, al voltant del 30% del seu PIB. Per un altre costat, les ajudes directes han estat més quantioses a Alemanya, al Regne Unit i a Polònia. Un cas apart són els Països Baixos amb un esforç petit en ambdós tipus d'ajudes. I analitzant Espanya l'ajuda directa és la menor de tots els països mentre que el nivell de garanties i préstec és similar al de França i el Regne Unit.

Font: <https://www.imf.org/en/Publications/FM/Issues/2020/09/30/october-2020-fiscal-monitor>

El confinament domiciliari aplicat a quasi tots els països va afectar al consum intern i a l'activitat industrial en la majoria de països. Pràcticament tots els països analitzats van començar-lo a finals de març i el van acabar uns 50 dies després, però hi ha el cas especial d'Alemanya que no el va aplicar. La menor afectació en casos i morts i la robustesa del seu sistema sanitari que no va entrar en fases crítiques ho expliquen. Per un altre costat els Països Baixos va ser la que més va durar, fins a un total de 84 dies, però va ser molt menys restrictiu.

Font: https://www.cidob.org/biografias_lideres_politicos/organismos/union_europea/covid_19_la_respuesta_de_europa_contra_la_pandemia

Moltes altres mesures aplicades han estat restriccions de mobilitat interna o externa. És a dir, en diferents períodes s'han prohibit les entrades de persones als països estudiats, ja sigui procedents dels mateixos països europeus o d'altres indrets del mon. S'han creat llistes de països d'on no s'hi acceptaven entrades o només amb una PCR negativa de les hores prèvies al vol. També s'ha prohibit el canvi de regions internes del país, comarques o ciutats per no estendre el virus de zones més infectades a d'altres que ho estaven menys.

Totes aquestes restriccions han fet reduir la mobilitat de persones i en conseqüència la despesa per turisme intern i extern, provocant la reducció del PIB.

Altres mesures han afectat inclús més directament l'activitat. Són exemple les restriccions en els aforaments de tendes, restauració, cinemes, teatres o gimnasos. En altres moments també s'hi ha decretat el seu tancament per algunes setmanes. Totes elles han provocat una reducció dels ingressos molt considerable.

La qüestió radica en si l'estat ha ajudat o no a aquestes empreses i autònoms a poder sobreviure tots aquests mesos per poder reprendre l'activitat amb normalitat un cop cessin les restriccions.

En aquest sentit, i com a un exemple homogeni, fixant-se en l'hostaleria es pot constatar que hi ha diferències considerables en el moment i la quantitat de les ajudes que s'ofereixen. En la segona onada Alemanya, Itàlia, França, Gran Bretanya i els Països Baixos sembla que han reaccionat ràpidament a les necessitats de liquiditat dels bars i restaurants afectats per les restriccions, però Espanya necessita de moltes més setmanes per decretar les ajudes un cop les restriccions ja s'han imposat, deixant-les ja pel 2021 [12].

Totes les mesures de distanciament social i reducció de l'activitat ha tingut un clar objectiu, reduir el contacte entre persones per evitar infeccions i d'aquesta manera reduir els casos que acabessin derivant en una pressió assistencial insostenible pel sistema sanitari de que es disposa. Si es disposa d'un sistema sanitari amb més recursos el perill de col·lapse es redueix o queda més lluny amb un determinat nombre d'ingressos hospitalaris o a les UCI i per tant, es poden prendre decisions amb més calma o menys pressió del propi sector.

5-Anàlisi de les diferències

Els països amb uns nivells de deute públic i d'atur més elevats, que més depenen del turisme i que no van invertir adequadament en el sistema sanitari són els que més han sofert l'embat de la crisi econòmica provocada pel Coronavirus SARS 19:

- Un deute públic massa elevat deixa menys maniobra per incrementar-lo de manera sobtada durant el 2020.
- Un atur massa elevat en començar la crisi fa que s'arribin a nivells molt preocupants amb rapidesa per l'efecte destructor de llocs de treball que provoca l'aturada de l'activitat i de la mobilitat externa.
- Les economies on el seu PIB depenen més del turisme es veuen més afectades per l'actual crisi, degut a les prohibicions d'entrada dels països i a l'aturada de l'activitat professional. Per exemple, ara les reunions de diferents delegacions es fan majoritàriament per vídeo conferència i no hi ha Fires Internacionals.
- La falta d'inversió en el sistema sanitari en els anys precedents fa que per no col·lapsar-lo s'han de crear llits hospitalaris i UCI de manera molt ràpida i s'han de decretar més mesures de distanciament social, de més durada o més severes.

Espanya reuneix totes les característiques descrites. Té un deute públic força elevat i el pitjor nivell d'atur de tots els països analitzats. També és el que més depèn del turisme per generar riquesa, doncs la seva activitat està molt enfocada als serveis pels turistes. A més d'això, només inverteix més en el sistema sanitari que Polònia i en conseqüència és el país amb un menor nombre de llits hospitalaris i UCI.

Amb tot això, Espanya és el país que més ha sofert el COVID-19, en nombre de casos i de morts, per tant s'ha vist més pressionada a adaptar el seu sistema sanitari per no col·lapsar-lo i a decretar més mesures, més llargues o més severes. Aquest fet també ha provocat que hagi hagut de dedicar més esforços econòmics en el sistema sanitari deixant de banda les ajudes directes a famílies, autònoms i empreses.

La cara oposada és Alemanya, que estava molt més preparada econòmicament i amb un sistema sanitari més robust. Ha pogut centrar els seus esforços econòmics en ajudes directes molt més quantioses i decretar menys restriccions en l'activitat i els confinaments perquè el seu sistema sanitari no ha arribat a estar en risc de col·lapse i alhora ha patit menys casos i morts.

Es pot comparar, també, Espanya amb el Regne Unit, ja que els dos països han patit el virus d'una manera molt semblant en casos i morts, dels que més l'han patit. Els dos països partien amb xifres econòmiques semblants, en quant a deute públic a 2019, inversió en sanitat, llits hospitalaris i UCI a 2019. A més, les dades de 2020 de reducció del PIB i dèficit públic generats al segon trimestre són molt semblants.

Però la gran diferència entre ambdós països és que el Regne Unit ha apostat per oferir moltes més ajudes directes que Espanya, aconseguint també una major retenció dels llocs de treball en perill. Doncs difereixen molt els seus nivells d'atur, Espanya se situa al voltant del 16% i el Regne Unit del 4%. Per un altre costat, la resposta fiscal concedint préstec o garanties ha estat similar.

Finalment, es pot comparar Espanya i Itàlia també. Són dos països que han sofert el virus de manera molt semblant, tot i que Itàlia en menor mesura segons els casos i morts per 100.000 habitants. La despesa sanitària i els llits i UCI a 2019 eren molt semblants, si bé una mica millors a Itàlia. El deute públic Italià (134,80%) era molt pitjor que l'Espanyol (95,50%), però durant el 2020 ha pujat menys tot i que la reducció de PIB durant 2020 ha estat major a Espanya i el dèficit públic s'ha incrementat el doble a Espanya que a Itàlia. Una de les millors dades d'Itàlia respecte Espanya és l'atur que el manté igual gràcies a la gran retenció de llocs de treball que ha facilitat amb les ajudes directes a treballadors i empreses (un 45% mentre Espanya només un 20%). També ha d'haver ajudat que Itàlia depèn la meitat que Espanya del turisme, un 12% del PIB a Espanya contra un 6% del PIB italià.

El fet diferencial Italià respecta a Espanya durant 2020 ha estat la gran quantitat de garanties i préstecs que ha posat a disposició i també ha fet un major esforça en les ajudes directes.

En conclusió, si bé és cert que Espanya és el país que més ha sofert el virus tenint en compte el seu nombre d'habitants, Itàlia i Gran Bretanya l'han sofert d'una manera molt semblant, però les conseqüències econòmiques durant el 2020 i els següents anys són més dolentes pel nostre país. La situació prèvia d'Espanya i la gestió de la crisi no sembla que hagin ajudat o hagin estat les més encertades per fer front a la crisi econòmica que ha provocat la pandèmia. Els esforços realitzats per adaptar el sistema sanitari a les necessitats per la pandèmia, ha fet reduir la possibilitat de més d'ajudes directes, entre elles els ERTO o ajudes a empreses per no acomiadar treballadors o poder subsistir i així no tancar definitivament. Aquest fet juntament amb la major dependència del turisme han provocat un increment més accentuat de l'atur i de les males previsions econòmiques pels següents anys.

7- Consideracions sobre l'estudi

Tot seguit es realitzarà un enfocament sobre el camp d'estudi, el disseny de polítiques o presa de decisions, a més de reflexionar sobre el mètode d'estudi utilitzat, comparant diferències trobades amb d'altres estudis i identificant preguntes i línies de recerca sense resposta o amb respostes poc concretes o profundes.

Es pot concloure que respecte de l'esforç d'Espanya en la crisi econòmica, també des del coneixement més profund dels errors més habituals dels governs que hi ha tingut els últims temps, que les prioritats són un factor clau. Després d'anys i anys malgastant diners amb infraestructures innecessàries (AVE [13], aeroports sense avions [14], etc.), escàndols de corrupció (Gürtel [15], Púnica, Malaya, Palau, Noos,...[16]) i increments en sectors com el militar mentre es reduïa a educació i sanitat [17], sembla lògic patir més que altres països quan hi ha una crisi global i més si aquesta afecta a la sanitat, força debilitada.

Si enlloc de mantenir o incrementar els pressupostos militars any rere any, s'hagués reforçat el sistema sanitari, en el moment de la crisi s'hagués pogut dedicar més recursos econòmics a ajudes a empreses i autònoms i no a habilitar noves UCI i llits hospitalaris que no es tenien. Així com gaudir d'una xifra més elevada de professionals sanitaris preparats per a fer front al gran volum de pacients per COVID-19. Aquest fet juntament amb unes mesures de control del virus més encertades (recordar, per exemple, no s'ha obligat a presentar un PCR negatiu de 72 hores anteriors en entrar al país fins al 23/11/2020 [18]) hauria ajudat a que els polítics prenguessin mesures menys dures per a l'economia, com limitacions d'activitat o moviment de persones.

Ara caldrà veure amb exactitud a què es dediquen les ajudes de la U.E. que Espanya rebrà durant 2021 i 2022. Si realment es fa un bon ús per crear riquesa, llocs de treball de qualitat i inversió en investigació i desenvolupament o es dedica a les grans empreses i als lobbys espanyols.

El camp d'estudi que es tracta en aquest TFG és sobre els efectes econòmics de la crisi provocada per la pandèmia pel COVID-19. Centrant-se en l'àmbit econòmic de la crisi, aquesta s'està patint durant tot l'any 2020, excepte el primer trimestre, i se seguirà patint almenys fins 2021 o 2022 segons diferents projeccions (OCDE i FMI entre d'altres [19]) .

Doncs, tot just s'està en mig de la crisi, on sembla que ja s'ha patit el pitjor de tot, les reduccions d'activitat i tancaments domiciliaris durs. En l'actual estadi, desembre 2020, es comença a vacunar a la població en certs països (Gran Bretanya i Rússia) i en breu està previst a Europa. Segueixen les restriccions de moviments i el tancament de certes activitats o amb obertures limitades com l'oci nocturn, restauració, teatres, cinemes, etc. i sempre depenent de la regió i el país que parlem.

Així, amb gran part de la població vacunada a mitjans de l'any 2021 s'haurien d'acabar les restriccions i s'hauria de poder tornar a reprendre tota l'activitat a ple ritme per tal de poder recuperar PIB, llocs de treball i anar deixant la crisi enrere.

Però, els efectes de la crisi sembla que duraran uns quants anys més, ja que molts dels països hauran augmentat en escriure el seu deute extern, moltes empreses i llocs de treball hauran desaparegut. I, com acostuma a passar, les crisis fan alterar certs ordres establerts. Per exemple, Amazon sembla que està guanyant molt terreny en el mercat mundial [20]. Els operadors d'audiovisual en streaming (Netflix, HBO, AmazonPrime o Disney + entre altres)

estan guanyant quota de mercat i poder en el seu sector envers de les tradicionals projeccions a cinemes [21]. Doncs molts films ja només es projecten a les plataformes sense passar pels cinemes. En definitiva, hi ha qui surten reforçats de la crisi i qui la pateixen amb més severitat.

El mètode d'estudi s'ha basat en la informació que s'ha pogut trobar respecte de les dades macroeconòmiques de 2019, la seva evolució durant el primer semestre de 2020 i les xifres més destacades de l'afectació de la pandèmia als vuit països analitzats. De fet, hi ha dades que haguessin ajudat a entendre certes diferències entre països que no s'han pogut trobar amb el detall necessari per ser tractades adequadament i que ajudessin a extreure conclusions. Com és el cas de l'estructura empresarial de tots 8 països analitzats. Amb aquestes dades es podria deduir si els països amb un teixit empresarial amb més grans empreses internacionals i menys microempreses i autònoms podia dedicar menys recursos a ajudar-les. Ja que aquestes podien seguir majoritàriament la seva activitat exportant, fent teletreball o treballant amb bones mesures de seguretat. En canvi els autònoms i microempreses tenen menys fons de maniobra per aguantar la inactivitat de març i abril i els tancaments sectorials posteriors (restauració, cultura, gimnasos, etc.) i per tant requereixen més ajudes directes, préstecs i garanties o carències en el pagament d'impostos per subsistir.

Altres dades podrien ajudar a entre certs desajustos entre països que requeririen d'un estudi apart, com per exemple el mercat dels subministres sanitaris com mascaretes, respiradors o proves PCR i d'antígens. En quins països es fabricaven fa uns anys, on es fabriquen ara, qui té el poder d'establir els preus, si es tracta d'un mercat oligopoli, monopoli o amb molts actors repartits pel món que afavoreixen l'abastiment raonable per a tots els països. Doncs, els preus i la disponibilitat d'aquests productes ha pogut marcar, en molts casos, diferències en les polítiques preses pels diferents països. Per exemple, si s'incrementen massa de preu per a un determinat país es pot optar per prendre més mesures socials enlloc de fer més testos com alguns països asiàtics han aplicat amb millors dades d'infectats, casos i morts que la majoria de països europeus. Alhora que els preus elevats pels països que no en produeixen fa que gran part de la capacitat econòmica hagi de destinar-se en major mesura a la importació per a les necessitats sanitàries i no a les de l'economia productiva del país.

Ja s'han citat diversos estudis i projeccions econòmiques que els diferents organismes supranacionals han estat elaborant al llarg d'aquest 2020. Com el FMI, la OCDE o d'altres més locals. Per regla general, analitzen la situació macroeconòmica de diversos països o la gran majoria d'ells, i l'estimació dels dèficits, deutes públics i del PIB per als propers anys. D'altres més concrets intenten explicar algun dels problemes o deficiències en el cas espanyol, com és el cas de les ajudes anticrisi comparades amb altres països ⁹ o de l'estudi més ampli sobre molts aspectes de l'economia espanyola fet per Mckinsey [22].

Algunes de les conclusions més generalitzades és que Espanya depèn més del turisme que la resta de països, sent el sector econòmic que més ha patit les conseqüències de la crisi pel tancament de fronteres, més controls i dificultats per entrar als països i la pràcticament nul·la activitat turística mundial. També s'acostuma a destacar que la situació prèvia a la crisi pot marcar com s'afronta i la durada i intensitat de la mateixa. Així Espanya parteix amb les pitjors dades d'atur i un dels sistemes sanitaris menys preparat per a les necessitats d'aquesta pandèmia.

Pel que fa a si Espanya ha aplicat les mesures econòmiques adequades o amb el nivell adequat, hi ha diferències d'opinions. Hi ha estudis que critiquen el nivell, per baix, comparant-lo amb Alemanya o Itàlia [23] o d'altres que només destaquen els beneficis de les mesures i consideren que el govern espanyol ha aplicat les mateixes mesures dintre les seves possibilitats i ha ajudat a para el cop [24]. Les dades es poden analitzar de moltes maneres i treure'n les conclusions fixant-se en unes xifres o en d'altres. Però el que sembla clar és que Alemanya és el país europeu que més esforços econòmics ha fet i menys impacte econòmic ha patit.

Referent a les preguntes inicials que es formulaven en el TFG n'hi ha que han quedat una mica fluixes o s'han trobat respostes poc profundes o detallades. És el cas de la següent: *quines mesures no econòmiques s'han aplicat per combatre sanitàriament la pandèmia que poden explicar efectes a la seva economia?*

És evident que el tancament d'activitats i confinaments domiciliaris expliquen gran part dels efectes negatius a l'economia, per la reducció de l'activitat i del consum. Però, no s'ha analitzat amb més detall o profunditat si el tancament selectiu de determinats sectors o moviments poden no afectar al PIB i en canvi d'altres sí. El volum de dades i la dificultat d'obtenir-les aconsellen que sigui l'objecte d'un estudi a part dedicat en exclusiva a aquest punt.

Per últim, la pregunta més important que vol donar resposta aquest estudi és si *“es pot dir que Espanya ha estat a l'alçada de les mesures econòmiques preses pels seus socis europeus”*. Si bé s'ha pogut arribar a unes conclusions força sòlides, també és cert que no s'han estudiat a tots els països europeus i que, com la gran part dels estudis econòmics, segons s'analitzin unes dades o unes altres els resultats poden diferir almenys lleugerament. Per tant, les conclusions que s'han arribat aquí tenen més força o prenen més importància quants més estudis semblants indiquin el mateix.

6- Implicacions ètiques i socials

Qualsevol decisió presa per un govern, un empresa, un col·lectiu o una persona individual té implicacions ètiques o socials. Decidir comprar un producte o una altra similar però amb més plàstics afegits o canviar la flota de cotxes de l'empresa per fer un consum més responsable mediambientalment o no fer-ho per reduir els costos són decisions que tenen una implicació social. Afavoreixen el consum responsable i la cura del medi natural o hi van en contra.

Aquestes implicacions també hi són quan es parla de les decisions dels governs, ja siguin nacionals regionals o supranacionals. Així, respecte del tema que tracta aquest estudi les implicacions ètiques i socials són les següents:

1- El governs nacionals tenen l'oportunitat que se surti de la crisi econòmica potenciant o afavorint una reconversió de l'activitat industrial del país. D'ells depenen on aniran a parar les inversions de totes les ajudes europees, a quins sectors, a quines activitats i de quina manera.

Tot i que la Unió Europea presta l'ajuda condicionada a unes línies d'actuació **[25]** els governs seran qui aplicaran la seva execució, per tant decidiran si prioritzen la inversió en investigació i innovació, la transició digital, la política agrícola o la lluita contra el canvi climàtic.

2- Per un altre costat, la política informativa dels diferents governs ha estat criticada en moltes ocasions al llarg de la història. En el cas de l'actual crisi, hi ha hagut governs o presidents de governs que han minimitzat el virus com Donald Trump, Boris Johnson o Jair Bolsonaro. D'altres, majoritàriament dones, han estat reconegudes per la seva gestió des del primer moment de la crisi, com la primera ministra de Nova Zelanda Jacinda Ardern o els casos d'Islàndia, Finlàndia i Taiwan entre d'altres **[26]**.

En el cas d'Espanya la informació ha estat molts cops contradictòria, entre les diferents administracions i s'ha basat en escriure amb un llenguatge bèl·lic per part del govern central **[27]**. S'ha aprofitat la crisi sanitària per recuperar vells tics antidemocràtics i així justificar certes decisions per la lluita contra el virus. Massa cops s'ha tractat a la població d'inculta o poc preparada per entendre certes coses, doncs es va triar un llenguatge bèl·lic per a que tothom entengués que era una guerra contra el virus i havíem de sacrificar-nos tots pel bé comú. L'alternativa era parlar a la població com a adults, explicant clarament les raons de certes decisions impopulars i la falta d'ajudes o recursos que no arribaven o arribaven molt tard (prestacions ERTE, ajudes a autònoms, ajudes a la restauració, preus abusius de mascaretes, etc.).

3- Una altra conseqüència social de la crisi serà la situació del tercer món. Els països desenvolupats estan, actualment, molt centrats en els seus propis problemes sanitaris i econòmics. Així que, no presten tants recursos ni energies a ajudar als països en vies de desenvolupament o a la crisi migratòria que no cessa **[28]**. Si es redueix considerablement l'ajuda a aquests països l'efecte que pot provocar pot ser devastador per a ells i alhora incrementar la crisi migratòria cap a països desenvolupats.

En definitiva, les decisions que s'han pres ja i les que es prenguin els propers mesos per part de totes les administracions i organitzacions amb poder econòmic explicaran en gran mesura com estarà la nostra economia, la de la resta del món i cap a on anem amb el canvi climàtic en els propers anys.

CONCLUSIONS

Es pot concloure doncs que la situació econòmica prèvia a la pandèmia ha marcat en certa manera la capacitat dels diferents països per fer-la front. Així mateix, si durant els anys precedents s'hi ha dedicat un major esforç pressupostari a sanitat, creant llits hospitalaris i sales de cures intensives, amb el personal necessari, el risc de col·lapse del mateix és menor.

Doncs, amb una economia més saludable i un sistema sanitari més robust els països han pogut prendre decisions menys severes en restriccions de mobilitat i activitat i alhora han tingut més capacitat per entregar ajudes directes als sectors més afectats, com turisme o l'hostaleria, enlloc d'haver de crear llits hospitalaris de manera ràpida.

El país que ha encarat de millor manera les conseqüències econòmiques de l'actual crisi, al primer semestre de 2020, és Alemanya. Amb el sistema sanitari més preparat i amb la més gran resposta fiscal dels vuit països analitzats.

Per contra, Espanya, Itàlia, França i Gran Bretanya han patit la crisi sanitària d'una manera semblant pel nombre d'infectats i morts, però tenien certes diferències a l'inici i han aplicat mesures amb diferents graus. Així Espanya amb un nivell d'atur molt més elevat, una major dependència del turisme no ha arribat a aplicar les mesures fiscals al mateix nivell que la resta de països. Itàlia, en canvi, ha fet un gran esforç en mantenir els llocs de treball i en atorgar préstecs i garanties tot i tenir el nivell de deute públic més elevat. Tanmateix, Espanya és el país que menys esforça ha fet en ajudes directes i en préstecs o garanties. I França i Gran Bretanya han estat a nivell intermedi d'Espanya i Itàlia.

Per tant, la resposta d'Espanya a la crisi no ha estat la millor. Primer, hauria d'haver invertit més diners en sanitat durant els anys precedents. I en segon lloc, un cop començada la crisi hagués pogut dedicar més recursos a ajudes directes, com ha fet Itàlia amb un major deute públic que Espanya. També hauria d'haver realitzat més esforços per retenir més llocs de treball com han fet en major mesura França i Itàlia.

Amb aquestes conclusions cal recomanar al govern espanyol i a les altres administracions regionals o locals que a més de regular mesures de confinament perimetrals, reduccions d'activitat o de serveis han d'ajudar a empreses, autònoms i a les famílies per mantenir els llocs de treball, el teixit empresarial i no incrementar la pobresa. En definitiva, poder garantir una millor situació un cop acabin les restriccions causades per la pandèmia.

Si no s'actua de la manera i la força adequades s'agreuja la crisi i la recuperació esdevé més lenta i complicada. Ara que tot just a finals d'any es comença la vacunació de la població, procés que pot durar diversos mesos o més d'un any, caldria perseverar en mantenir l'economia per poder reactivar-la amb més rapidesa en la fase de recuperació.

En aquest sentit, caldrà que les ajudes que arribin d'Europa siguin molt ben utilitzades per generar llocs de treball, crear empreses i aconseguir que tanquin les menys possibles. Alhora que ajudin a, la més que necessària, reconversió econòmica del país. Passant a dependre menys del turisme i més de la innovació, disseny, indústria de qualitat o de les noves tecnologies.

VALORACIÓ

Un cop finalitzat el treball he de confessar que m'ha costat més del que em pensava. Són moltes les dades a buscar, moltes d'elles difícils de trobar tenint en compte que són molt recents i que algunes les pots trobar a alguns països però no a d'altres. O inclús, trobant-les en tots els països, no són comparables perquè tenen diferents mesures o es basen en xifres no comparables. Per tant, alguns indicadors que es volien estudiar no s'han pogut fer servir.

Al començament del treball vaig començar amb molta empena, rastrejant per la xarxa tot el que tenia relació amb el COVID i la crisi econòmica. Un cop recopilada la gran majoria d'informació hi va haver uns dies que se'm va fer una muntanya trobar la millor manera de seleccionar i tractar les dades de que disposava. Però un cop decidit, vaig tirar endavant amb l'estudi amb forces renovades.

Ja a la recta final del treball vaig tornar a tenir dificultats per estar satisfet amb les conclusions que es podien treure amb claredat i em van sorgir dubtes de si havia de fer una nova recerca per millorar el contingut de les dades, i si hi afegia la segona onada o almenys dades fins a octubre o novembre. Però vaig entendre que fer això m'hagués suposat refer massa coses amb el risc d'anar a parar al mateix lloc o trobar a faltar encara més dades per massa recents.

En definitiva, és un treball força teòric per la qual cosa ha estat un treball molt personal, en solitud diria jo, que he hagut de fer sense poder-me basar en enquestes, qüestionaris o analitzant una empresa obtenint totes les dades reals i podent interactuar amb els seus representants per aclarir conceptes o xifres.

AUTOAVALUACIÓ

La meva autoavaluació del TFG és de relativa satisfacció. S'ha fet el que s'ha pogut amb els mitjans, coneixements i temps que s'hi ha pogut dedicar. És clar que m'hagués agradat tenir més dades i que fossin també de caràcter més microeconòmic per entendre amb més profunditat l'estructura econòmica de tots 8 països, però estic segur que d'altres estudis ho faran de manera parcial o global.

Per un altre costat, degut a que les polítiques fiscals enunciades pels països i la seva aplicació final també pot diferir tinc la sensació que el TFG queda coix. Per treure conclusions més exactes s'hauria d'esperar uns mesos o alguns anys per obtenir les dades reals d'ajudes finalment disposades, empreses salvades o dissoltes per culpa la crisi i llocs de treball destruïts i no recuperats.

Per continuar amb l'estudi s'haurà d'esperar a la reducció real de la segona o tercera onada, segons el país, i a partir de llavors revisar les dades econòmiques per veure si Espanya segueix a la cua en ajudes, però al capdamunt en casos, morts i crisi econòmica.

També es podrà fer una revisió final un cop la pandèmia es pugui declarar extingida o quedi residual com una grip estacional sense massa afectació al sistema sanitari. Però també hi ha veus que diuen que està és la primera de diverses pandèmies mundials que estan per arribar.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- [1] FAQs. (03 d'octubre de 2020). *Santiago Niño-Becerra : "El 2024 arribarem a una situació semblant a la que teníem abans de la Covid"* [Vídeo]. TV3 a la carta. <https://www.ccma.cat/tv3/alcanta/preguntes-freqüents/santiago-nino-becerra-el-2024-arribarem-a-una-situacio-semblant-a-la-que-teniem-abans-de-la-covid/video/6062546/> (minut 06:55 a 8:11)
- [2] ARA.com. (09 de maig de 2020) . *Xavier Sala i Martín : "El món del febrer no tornarà. O m'adapto o em quedo tirat"*. [Vídeo]. Arabalears.cat. https://www.arabalears.cat/economia/coronavirus-covid-19-entrevista-xavier-sala-martin-antoni-bassas-crisi-economica_0_2450754943.html (minut 2:04 a 4:38)
- [3] Academia Española de Dermatología y Venereología (2020). *Las vacunas que están en estudio para prevenir la COVID-19*. <https://aedv.es/las-vacunas-que-estan-en-estudio-para-prevenir-la-covid-19/>
- [4] Fondo Monetario Internacional (2020). *El FMI y el COVID-19 (Coronavirus)*. <https://www.imf.org/es/Topics/imf-and-covid19>
- [5] OECD (2020). *Afrontar el coronavirus (COVID-19)*. <https://www.oecd.org/coronavirus/es>
- [6] Naciones Unidas (2020). *COVID-19 Respuesta*. <https://www.un.org/es/coronavirus>
- [7] Expansión (2020). *Datosmacro.com PIB*. <https://datosmacro.expansion.com/pib>
- [9] Fondo Monetario Internacional (2020). *Informe de perspectivas de la economía mundial Octubre de 2020*. <https://www.imf.org/es/Publications/WEO/Issues/2020/09/30/world-economic-outlook-october-2020>
- [10] CIDOB (2020). *COVID-19 La respuesta de Europa contra la pandemia*. https://www.cidob.org/biografias_lideres_politicos/organismos/union_europea/covid_19_la_respuesta_de_europa_contra_la_pandemia
- [11] ACCIÓ - Agència de la Competitivitat de l'Empresa (2020). *Impacte econòmic de la COVID-19 a Catalunya: respostes empresarials i noves oportunitats de negoci*. <https://www.accio.gencat.cat/ca/serveis/banc-coneixement/cercador/BancConeixement/impacte-economic-covid19-catalunya-respostes-empresarials-oportunitats-negoci>
- [12] RTVE.es (2020). *Las ayudas a la hostelería en seis países europeos superan los 40.000 millones de euros*. <https://www.rtve.es/noticias/20201223/ayudas-hosteleria-seis-paises-europeos-superan-40000-millones-euros/2059508.shtml>
- [13] El Mundo.es (2020). *Demoledor informe del Tribunal de Cuentas europeo sobre el AVE: muy caro, político y sin pasajeros*. <https://www.elmundo.es/economia/macroeconomia/2018/06/26/5b325744e5fdea322d8b4576.html>
- [14] Abc.es (2020). *Ruta por los <<aeropuertos sin aviones>>*. <https://www.abc.es/espana/20140825/abci-espana-real-aeropuertos-201408251548.html>

- [15] Europapress.es (2020). *Caso Gurtel hoy. Noticias.*
<https://www.europapress.es/temas/caso-gurtel/>
- [16] Elpais.com (2020). *Cuáles son los casos de corrupción más graves de España.*
https://elpais.com/politica/2017/06/09/actualidad/1497023728_835377.html
- [17] Expansion.com (2020). *España. Gasto público defensa, Gasto público educación y Gasto público sanidad.* <https://datosmacro.expansion.com/estado/gasto/defensa/espana> ,
<https://datosmacro.expansion.com/estado/gasto/educacion/espana> ,
<https://datosmacro.expansion.com/estado/gasto/salud/espana>
- [18] Elperiodico.com (2020). *España ya exige una PCR negativa a viajeros de hasta 65 países.*
<https://www.elperiodico.com/es/sociedad/20201123/espana-pcr-viajeros-aeropuerto-puerto-8217130>
- [19] Eleconomista.es (2020). *El FMI alerta que la segunda ola de Covid19 en España amenaza con retrasar la recuperación hasta 2025.*
<https://www.eleconomista.es/economia/noticias/10885500/11/20/El-FMI-alerta-que-la-segunda-ola-de-Covid19-en-Espana-amenaza-con-retrasar-la-recuperacion-hasta-2025.html> ,
<https://www.rtve.es/noticias/20201201/espana-mayor-caida-ocde/2058894.shtml>
- [20] Revistainforetail.com (2020). *Amazon dispara sus resultados con el COVID-19.*
<https://www.revistainforetail.com/noticiadet/amazon-dispara-sus-resultados-con-el-covid-19/a275d20ea73d122de9fbab45f5aa8bf5>
- [21] Robeco.com (2020). *El streaming es el futuro de los medios audiovisuales.*
<https://www.robeco.com/es/vision-del-mercado/2020/07/el-streaming-es-el-futuro-de-los-medios-audiovisuales.html>
- [22] Infolibre.es (2020). *Las ayudas anticrisis de España igualan a las de Francia o EEUU según su PIB pero se quedan a la mitad de Alemania e Italia.*
<https://www.infolibre.es/noticias/economia/2020/07/20/las-ayudas-publicas-espana-contr-co-vid-igualan-las-francia-eeuu-segun-pib-pero-quedan-mitad-alemania-italia-108552-1011.html>
- [23] Mckinsey.com (2020). *España post Covid-19: de la resiliencia a la reinención.*
<https://www.mckinsey.com/~media/mckinsey/business%20functions/risk/our%20insights/spain%20after%20covid%2019%20from%20resilience%20to%20reimagination/espana-post-covid-19-de-la-resiliencia-a-la-reinencion.pdf>
- [24] CEOE.es (2020). *El Instituto de Estudios Económicos publica un informe sobre el “impacto económico de las medidas adoptadas por la crisis” del Covid-19.*
<https://www.ceoe.es/es/contenido/actualidad/noticias/el-instituto-de-estudios-economicos-publica-un-informe-sobre-el-impacto-economico-de-las-medidas-adoptadas-por-la-crisis-del-covid-19>
- [25] Ec.europa.eu (2020). *El mayor paquete de estímulos jamás financiado.*
https://ec.europa.eu/info/strategy/recovery-plan-europe_es

[26] Elperiodico.com (2020). *El secreto de Nueva Zelanda*. <https://www.elperiodico.com/es/opinion/20201021/el-secreto-de-nueva-zelanda-8167791>.

Laverdadnoticias.com (2020). *Nueva Zelanda logra controlar Covid-19 y da consejos a Joe Biden*. <https://laverdadnoticias.com/mundo/Nueva-Zelanda-logra-controlar-Covid-19-y-da-consejos-a-Joe-Biden-20201123-0082.html>.

Bbc.com (2020). *Coronavirus : 7 mujeres que están al frente de algunos de los países que mejor están gestionando la pandemia*. <https://www.bbc.com/mundo/noticias-internacional-52295181>

[27] El mundo.es (2020). *Historiadores rechazan el uso de lenguaje bélico contra la pandemia de Covid-19: "Esto no es una guerra"*. <https://www.elmundo.es/cultura/2020/04/27/5ea6cc6e21efa0eb0c8b4593.html>

[28] Eldia.es (2020). *Open Arms pide apelar a la "solidaridad europea" ante la crisis migratoria en Canarias*. <https://www.eldia.es/sociedad/2020/11/30/open-arms-pide-apelar-solidaridad-25768080.html>